

Ředitel střední školy nebo konzervatoře a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami – základní informace o změnách v organizaci školy při společném vzdělávání

PŘEHLED ZÁKLADNÍCH TÉMAT A OBLASTÍ SOUVISEJÍCÍCH SE SPOLEČNÝM VZDĚLÁVÁNÍM

1. Základní východiska a principy společného vzdělávání
2. Právní předpisy související se společným vzděláváním (školské a mimoškolské právní normy)
3. Pojem „podpůrná opatření“ a nové vymezení kategorie „žák se speciálními vzdělávacími potřebami“
4. Žák a zákonný zástupce žáka
5. Škola a společné vzdělávání
6. Školská poradenská zařízení a školní poradenské pracoviště
7. Zapojení orgánu sociálně-právní ochrany dětí
8. Podpůrná opatření ve střední škole a v konzervatoři
9. Rámcové vzdělávací programy a školní vzdělávací programy
10. Přijímání žáků ke vzdělávání ve středních školách a v konzervatořích a ukončování vzdělávání
11. Financování společného vzdělávání
12. Výkaznictví a společné vzdělávání
13. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a obory vzdělání kategorie E
14. Hlavní změny a nově nastavené procesy ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami – shrnutí

Hlavní informační zdroje ke společnému vzdělávání

MŠMT: <http://www.msmt.cz/o-webu-msmt/spolecne-vzdelavani>

<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/klicove-dokumenty-ke-spolecnemu-vzdelavani-3>

NÚV: <http://www.nuv.cz/t/in>

NIDV: <http://rozcestnik.nidv.cz/front/vyhledavani?search=spole%C4%8Dn%C3%A9+vzd%C4%9B%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD>

ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA A PRINCIPY SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Klíčové principy společného vzdělávání:

- rovnocenná a partnerská **spolupráce školy – školského poradenského zařízení – žáka** (resp. zákonného zástupce)
- akcent na **nejlepší zájem žáka** a jeho participaci v rozhodovacích procesech
- jednoznačné upřednostnění **individuální inkluze**

Rovnost práv, podmínek a příležitostí ve vzdělávání – hlavní východiska:

- přijetí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen žák/žáci se SVP) všemi učiteli i spolužáky ve škole a školském zařízení (např. v domově mládeže)
- vytvoření podmínek pro práci se žáky se SVP ve školách a školských zařízeních
- zajištění takových podmínek, aby žáci na výstupu ze vzdělávání měli porovnatelné výsledky s respektováním jejich SVP
- podpůrná opatření pro běžné školy, která jim umožní vzdělávání žáků i s vyšším stupněm podpůrných opatření
- zachování segmentu „speciální“ školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle § 16 odst. 9 školského zákona
- zajištění personálních (přípravení učitelé, přítomnost dalších odborníků ve škole a ve vyučování), materiálních a finančních podmínek

Pro úspěšné vzdělávání žáků se SVP je potřebné zabezpečit (případně umožnit):

- uplatňování principu diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností a při stanovování obsahu, forem i metod výuky
- naplňování stanovených podpůrných opatření při vzdělávání žáků
- při vzdělávání žáka, který nemůže vnímat řeč sluchem, jako součást podpůrných opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho potřebám a s jehož užíváním má zkušenost
- při vzdělávání žáka, který při komunikaci využívá prostředky alternativní nebo augmentativní komunikace, jako součást podpůrných opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho vzdělávacím potřebám
- v odůvodněných případech odlišnou délku vyučovacích hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo dělení a spojování vyučovacích hodin
- pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona případné prodloužení délky vzdělávání
- formativní hodnocení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- spolupráci se zákonnými zástupci žáka, školskými poradenskými zařízeními a odbornými pracovníky školního poradenského pracoviště, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství (zejména při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu)
- spolupráci s ostatními školami zejména v oblasti příkladů inspirativní (dobré) praxe a při vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Veškerá sdělení, upravená vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, jsou poskytována žákovi nebo zákonnému zástupci žáka srozumitelným způsobem.

MŠMT: <http://www.msmt.cz/file/36497/> (Komentář k přehledu podpůrných opatření)

NÚV: <http://www.nuv.cz/t/16> (ŠZ - §§ 16, 16a a 16b)

Projekt: <http://www.inkluzi.upol.cz/portal/> (Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR)

(Jako doplňující materiály, které nejsou určeny prioritně pro SŠ. Výstupy z projektu vznikly dříve, než byly schváleny právní předpisy k dané oblasti. Proto se v některých dílčích věcech mohou lišit).

PRÁVNÍ PŘEDPISY SOUVISEJÍCÍ SE SPOLEČNÝM VZDĚLÁVÁNÍM

Školské právní předpisy:

- ✓ zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (POZOR na přechodná ustanovení!)
MŠMT: <http://www.msmt.cz/dokumenty/konsolidovany-text-skolskeho-zakona>
- ✓ zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
MŠMT: <http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich>
- ✓ nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
- ✓ vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (účinnost od 1. 9. 2016)
MŠMT: [Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných](#)
- ✓ vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů (novela)
- ✓ vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů (platnost a účinnost do 31. 8. 2016)

- ✓ vyhláška č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky, ve znění pozdějších předpisů (novela)
- ✓ vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů (novela)
- ✓ vyhláška č. 671/2004 Sb. kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách, ve znění pozdějších předpisů (novela)
- ✓ vyhláška č. 47/2005 Sb., o ukončování vzdělávání ve středních školách závěrečnou zkouškou a o ukončování vzdělávání v konzervatoři absolutoriem, ve znění pozdějších předpisů
- ✓ vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů (novela)
- ✓ vyhláška č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních, ve znění pozdějších předpisů (novela)

MŠMT: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlascky-ke-skolskemu-zakonu> (vyhlášky ke ŠZ)

Další (mimoškolské) právní předpisy:

- ✓ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění
- ✓ zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění
- ✓ zákon č. 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob, v platném znění
- ✓ nařízení vlády o katalogu prací ve veřejných službách a správě
- ✓ zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

MV ČR: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/> (Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv)

POJEM „PODPŮRNÁ OPATŘENÍ“ A NOVÉ VYMEZENÍ KATEGORIE „ŽÁK SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI“

Podpůrná opatření

Podpůrná opatření (PO) jsou nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám žáka:

- právo na bezplatné poskytování PO školou a školským zařízením
- vyrovnání podmínek u přijímacího řízení ke vzdělávání na střední škole a v konzervatoři
- úpravy podmínek při ukončování vzdělávání
- členění se do 5 stupňů (podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti)
- jsou vymezena v § 16 odst. 2 školského zákona a v přehledu PO – příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Žák se speciálními vzdělávacími potřebami

Školský zákon – původní vymezení (od 1. 9. 2016 se nebude používat):

Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním.

- **Zdravotním postižením** je pro účely tohoto zákona mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování.
- **Zdravotním znevýhodněním** je pro účely tohoto zákona zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání.
- **Sociálním znevýhodněním** je pro účely tohoto zákona:
 - a) rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy,

- b) nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, nebo
- c) postavení azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.

Školský zákon – nové vymezení (od 1. 9. 2016):

§ 16 Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

(1) Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

Rozšiřuje se skupina podpořených žáků a posiluje se význam podpory školy a školského zařízení. Zavádí se nový termín **žák s odlišnými životními podmínkami a z odlišného kulturního prostředí**. Zavádí se **odlišný systém koloběhu informací o žákovi, který posiluje spolupráci školy, školského poradenského zařízení a rodiny**.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných v podmínkách středních škol je obsaženo v platných RVP pro jednotlivé obory vzdělání, kapitola 11 – povinnost škol k 1. 9. 2016 upravit terminologii ve školních vzdělávacích programech (ŠVP).

Hovoří-li se v dokumentu (RVP a ŠVP) o vzdělávacích programech nebo jejich částech, potom se obvykle používá formulace „**vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami**“.

Pokud se hovoří o těchto žácích samotných, používá se obvykle formulace „**žák s přiznanými podpůrnými opatřeními**“.

ŽÁK A ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE ŽÁKA

Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami	Děti, žáci a studenti podle § 16 odst. 9 ŠZ	Děti, žáci a studenti nadaní
Podpůrná opatření postačují	Podpůrná opatření na běžné škole nepostačují	Podpůrná opatření postačují
žáci, kteří potřebují podpůrná opatření	žáci s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, se závažnými vadami řeči, se závažnými vývojovými poruchami učení a chování, se souběžným postižením a s autismem	nadaný žák mimořádně nadaný žák
běžné školy	školy, třídy, oddělení, skupiny podle § 16 odst. 9	běžné školy

Nově se **dítětem** (v MŠ), **žákem** (v ZŠ nebo SŠ) nebo **studentem** (ve VOŠ) se **speciálními vzdělávacími potřebami** rozumí dítě, žák nebo student, jehož vzdělávání z důvodů jeho speciálních vzdělávacích potřeb vyžaduje uplatnění **podpůrných opatření**.

Zákonným zástupcem je osoba, která je v souladu se zákonem nebo rozhodnutím soudu oprávněna jednat za dítě nebo nezletilého žáka.

Písemný informovaný souhlas

- zletilého žáka
 - zákonného zástupce žáka
- jako podmínka poskytování podpůrných opatření 2. – 5. stupně (*u podpůrných opatření 1. stupně není potřeba – opatření operativní povahy*)
- vyhláška - § 16 odst. 2 Informovaný souhlas:

Postup při poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně

(1) Podpůrná opatření škola poskytuje bezodkladně po obdržení doporučení školského poradenského zařízení a udělení písemného informovaného souhlasu zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.

(2) Informovaný souhlas podle odstavce 1 obsahuje

- a) výslovné vyjádření souhlasu s poskytováním podpůrných opatření,
- b) informace o důsledcích, které vyplývají z poskytování podpůrného opatření, zejména o změnách ve vzdělávání v souvislosti s poskytováním podpůrného opatření,
- c) informace o organizačních změnách, které v souvislosti s poskytováním podpůrných opatření mohou nastat, a
- d) podpis zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka stvrzující, že informacím uvedeným v písmenech b) a c) porozuměl.

ŠKOLA A SPOLEČNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Doporučený postup pro ředitele střední školy nebo konzervatoře (dále jen ŘŠ) – aktuální činnosti:

- **ŘŠ se seznámí se změnami** v novele školského zákona, které se vztahují ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (zejména § 16), dále s vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, včetně přílohy č. 1 (přehled podpůrných opatření), a s novelizacemi dalších prováděcích vyhlášek.
- **ŘŠ zajistí seznámení pedagogických pracovníků školy** s právními předpisy upravujícími společné vzdělávání (nejlépe prostřednictvím akreditovaných vzdělávacích programů v rámci DVPP) – provede **aktualizaci plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků** se zaměřením na rozvoj kompetencí pedagogických pracovníků potřebných v oblasti společného vzdělávání.
- **ŘŠ vyhodnotí, kolik žáků se SVP se dosud na jeho škole vzdělává** a jaká je jejich skladba a dále vyhodnotí, jak by se následně proměnila organizace vzdělávání ve škole, pokud by se vzdělávání žáků se SVP doplnilo podpůrnými opatřeními.
- **ŘŠ zajistí informování rodičovské veřejnosti** o hlavní podstatě a zásadách společného vzdělávání.
- **ŘŠ pověří jednoho pedagogického pracovníka školy** pro komunikaci se školským poradenským zařízením (zpravidla výchovného poradce).
- **ŘŠ provede analýzu školního poradenského pracoviště a jeho personálního zajištění** (školní poradenské pracoviště spadá do oblasti poradenských služeb ve škole, které jsou obvykle zajišťovány výchovným poradcem, školním metodikem prevence, případně školním psychologem, školním speciálním pedagogem, školním logopedem a jejich konzultačním týmem složeným z vybraných pedagogů školy, zejména třídních učitelů aj.). Se školním poradenským pracovištěm spolupracují zejména třídní učitelé a další pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci školy – například asistenti pedagoga, tlumočníci českého znakového jazyka, speciální pedagogové školy aj.
- **ŘŠ zajistí metodické vedení a koordinaci práce asistentů pedagoga** ve škole.
- **ŘŠ zejména s pracovníky školního poradenského pracoviště nastaví systém organizace poskytování podpůrných opatření 1. stupně** a jejich realizaci a vyhodnocování – individualizace výuky a plán pedagogické podpory (PLPP) – opatření, která realizuje škola sama.

- ŘŠ zejména s pracovníky školního poradenského pracoviště nastaví systém organizace **poskytování podpůrných opatření 2. – 5. stupně** a jejich realizace a vyhodnocování (včetně pravidel realizace individuálního vzdělávacího plánu, pedagogické intervence, výuky předmětů speciálně pedagogické péče, prodloužení délky vzdělávání) – opatření, která škola realizuje na základě doporučení školského poradenského zařízení.
- ŘŠ si upřesní, kdo ve škole zajišťuje **předměty speciálně pedagogické péče**, zda ve škole působí pedagogové s rozšířenou kompetencí pro speciální pedagogiku, speciální pedagogové, případně školní speciální pedagog a dále jaká je spolupráce se speciálně pedagogickým centrem v této oblasti, případně s pedagogicko-psychologickou poradnou.
- ŘŠ zejména s pracovníky školního poradenského pracoviště nastaví **systém péče o nadané a mimořádně nadané žáky**.
- ŘŠ aktuálně upraví **vnitřní předpisy školy**, včetně úpravy terminologie **ve školním vzdělávacím programu**.
- ŘŠ zajišťuje přehled stávajících kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, které má škola k dispozici.
- ŘŠ případně projedná **nutné stavební úpravy** se zřizovatelem/vlastníkem budovy školy.

Hlavní informační zdroje k aktuálním činnostem ředitele školy

MŠMT: <http://www.msmt.cz/file/36825/> (Třístupňový model péče – Model 3MP)

<http://www.msmt.cz/file/37396/> (Infobalíček pro základní školy) – jako doplňující informační materiál pro ředitele střední školy a konzervatoře

NÚV: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10847> (RVP ZV – 8. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami) – jako doplňující a pomocný informační materiál pro ředitele střední školy a konzervatoře (přehled základních nových pojmů)

http://www.nuv.cz/uploads/Methodika_pro_nastavovani_podpornych_opatreni_unor_2016.pdf (Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními)

http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%c3%bd_lexikon/S/%c5%a0koln%c3%ad_poradensk%c3%a9_pracovi%c5%a1t%c4%9b (Školní poradenské pracoviště)

<http://www.nuv.cz/t/ap> (Asistent pedagoga)

NIDV: http://www.nidv.cz/cs/programova-nabidka/prihlaseni_do_vzdelavaciho_programu.ep/?action=search&fullText=S48&territoryId=1 (Programová nabídky NIDV – Společné vzdělávání)

ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ A ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVÍŠTĚ

Školská poradenská zařízení (ŠPZ):

- pedagogicko-psychologické poradny (PPP)
- speciálně pedagogická centra (SPC)

→ poradenská pomoc:

- na základě žádosti (zletilý žák nebo zákonný zástupce žáka)
- na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci (soud nebo OSPOD)

NÚV: <http://www.nuv.cz/t/16> (ŠZ - § 16a Poradenská pomoc školského poradenského zařízení)

→ povinnost ŠPZ: zpracovat a poskytnout výstupy své činnosti – zprávu a doporučení:

- **zpráva** je výsledkem poradenské pomoci školského poradenského zařízení a jsou v ní uvedeny skutečnosti podstatné pro doporučení podpůrných opatření
- **doporučení** ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami je závazný dokument pro úpravu vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, na základě kterého škola pracuje s podpůrnými opatřeními a žádá o finanční prostředky

ZPRÁVA

anamnestické údaje

→ zletilému žákovi

nebo zákonnému zástupci žáka

sami mohou zprávu poskytnout škole

DOPORUČENÍ

závěry vyšetření a doporučená PO 2. – 5. st.

→ zletilému žákovi

nebo zákonnému zástupci žáka – seznámení

ŠPZ odesílá doporučení přímo škole (datovou schránkou nebo doporučenou poštou)

Revize:

- do 30 dnů ode dne, kdy byl/y výstup/y činnosti ŠPZ doručeny – žádost podává:

zletilý žák – revize zprávy i doporučení

zákonný zástupce žáka – revize zprávy i doporučení

škola/školské zařízení – revize doporučení

orgán veřejné moci (soud nebo OSPOD) – revize doporučení

ČŠI – revize doporučení (na základě šetření ČŠI)

→ právnické osobě zřízené a k revizi pověřené MŠMT – o výsledku posouzení vydá právnická osoba do 60 dnů od obdržení žádosti revizní zprávu, která může obsahovat i novou zprávu nebo doporučení podpůrných opatření a v takovém případě nahrazuje revidovanou zprávu nebo doporučení

NÚV: <http://www.nuv.cz/t/16> (ŠZ - § 16b Revize)

Poradenská pomoc školského poradenského zařízení v rámci Intervence (podpůrné opatření)

Metodická podpora ŠPZ – normovaná finanční náročnost pro toto opatření:

2. stupeň PO: 2 h/měsíc po dobu 6 měsíců (pro školy nebo školská zařízení)

3. stupeň PO: až 3 h/měsíc po dobu 6 měsíců (pro školy nebo školská zařízení)

4. stupeň PO: až 3 h/měsíc po dobu 6 měsíců (pro školy nebo školská zařízení)

5. stupeň PO: až 3 h/měsíc po dobu 6 měsíců (pro školy nebo školská zařízení)

Školní poradenské pracoviště (ŠPP):

Školní poradenské pracoviště spadá do oblasti poradenských služeb ve škole, které jsou obvykle zajišťovány **výchovným poradcem, školním metodikem prevence, případně školním psychologem, školním speciálním pedagogem, školním logopedem** a jejich konzultačním týmem složeným z vybraných pedagogů školy (Věstník MŠMT, 2005 a vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů (novela)).

NÚV:

http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/S/%C5%A0koln%C3%AD_poradensk%C3%A9_pracovi%C5%A1t%C4%9B (Školní poradenské pracoviště)

Výstupy z projektu NÚV „RAMPS-VIP III“:

[Spolupráce školního speciálního pedagoga a asistenta pedagoga ve školách zapojených v projektu RAMPS - VIP III](#)

[Metodika práce školního speciálního pedagoga zapojeného ve školním poradenském pracovišti](#)

ZAPOJENÍ ORGÁNU SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ

Orgán sociálně-právní ochrany dětí je nejen opatrovníkem dítěte v řízeních, jako je rozhodování o péči o děti, o výživném apod. ale taky vyhledává ohrožené děti, je zodpovědný za preventivní opatření v rodinách, zprostředkovává náhradní rodinnou péči a vypracovává pro soud posudky a doporučení.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností (resp. orgán sociálně-právní ochrany dětí) **působí na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti** (§ 10 odst. 1 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“)). K tomu jim

poskytuje i poradenskou pomoc podle § 11 ZSPOD. Pokud se ani takto nepodaří nastalou situaci vyřešit, může se zapojit soud.

- Základním právním vztahem mezi rodičem a dítětem, definujícím jejich poměry, je **vztah rodičovské odpovědnosti**. Podle § 865 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), **rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům**. Má ji každý rodič, ledaže jí byl zbaven. Podle ust. § 875 odst. 1 občanského zákoníku **rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče v souladu se zájmy dítěte. Nejedná-li rodič v souladu se zájmy svého dítěte, porušuje svou základní povinnost dbát práv dítěte**. Podle ust. § 855 odst. 2 občanského zákoníku je **účelem povinností a práv k dítěti zajištění jeho morálního a hmotného prospěchu**. Ustanovení § 858 občanského zákoníku stanoví: **rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti**. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.
- **Neochota zákonných zástupců se školou spolupracovat** se může projevit i tím, že zákonný zástupce z nějakého důvodu navzdory doporučení učitele nebo ředitele **odmítne dítě nechat vyšetřit v pedagogicko-psychologické poradně**. Pro nastavení podpůrných opatření i pro zařazení dítěte/žáka/studenta podle § 16 odst. 9 školského zákona je přitom doporučení poradny nezbytné, neboť vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami by nemohlo probíhat s využitím podpůrných opatření. V takovém případě počítá ust. § 16a odst. 4 školského zákona ve znění účinném od 1. 9. 2016 s možností uložit žáků nebo zákonnému zástupci využití poradenské pomoci na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci. Tímto orgánem může být nejenom soud, vykonávající tzv. „péči soudu o nezletilé“ podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ale i orgán sociálně-právní ochrany dětí (§ 12 odst. 1 písm. a) ZSPOD). Povinnost absolvovat vyšetření je tak možné uložit nejen dítěti, jehož zákonný zástupce s vyšetřením nesouhlasí, ale i samotnému zákonnému zástupci. **Takový postup je vhodné uplatnit především za předpokladu, že zákonný zástupce své rozhodnutí nesvolit k uzpůsobení vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami pravděpodobně zakládá na racionálně neopodstatnitelných důvodech**. Vydané doporučení se poté rozešle orgánu veřejné moci, který vyšetření nařídil, příp. orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jestliže o to požádal (citovaný § 16a odst. 4).
- S ohledem na princip subsidiarity je nutné trvat na tom, aby **školy vynaložily náležité úsilí v řešení problému ještě na úrovni školy**, využívaly co nejmírnější opatření, a na ostatní orgány se obracely až tehdy, nemohla-li být situace vyřešena méně invazivním způsobem.
- **V případě trvajících nespolečenství ze strany zákonných zástupců jsou školy a školská zařízení podle ust. § 10 odst. 4 ZSPOD, povinna oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v ust. § 6 ZSPOD, tj. o děti rodičů neplnících povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti** (ať už tím, že i přes vyzvání nevyužili poradenskou pomoc, anebo tím, že navzdory doporučení školského poradenského zařízení jednali v rozporu se zájmem dítěte).
- **Pokud selžou nástroje uvedené výše, které má v dispozici škola nebo školské poradenské zařízení, a současně rodič - zákonný zástupce nejedná v souladu s nejlepším zájmem dítěte, je nezbytné předně kontaktovat OSPOD.**

MŠMT: <http://www.msmt.cz/file/37396/> (Metodika souhlasu ze speciální školy)

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ VE STŘEDNÍ ŠKOLE A V KONZERVATOŘI

ŠZ - § 16:

(2) Podpůrná opatření spočívají v

- a) poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- g) využití asistenta pedagoga,
- h) využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočníka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo
- i) poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.

(4) Podpůrná opatření **prvního stupně** uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení. **Podpůrná opatření druhého až pátého stupně** lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení může místo doporučeného podpůrného opatření přijmout po projednání s příslušným školským poradenským zařízením a s předchozím písemným informovaným souhlasem zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka jiné podpůrné opatření stejného stupně, pokud to neodporuje zájmu dítěte, žáka nebo studenta.

(5) Podmínkou poskytování podpůrného opatření druhého až pátého stupně školou nebo školským zařízením je vždy předchozí písemný informovaný souhlas zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka.

(6) Podpůrné opatření druhého až pátého stupně přestane škola nebo školské zařízení po projednání se zletilým žákem, studentem nebo zákonným zástupcem dítěte nebo žáka poskytovat, pokud z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že podpůrné opatření již není nezbytné.

MŠMT: <http://www.msmt.cz/file/36497/> (Komentář k přehledu podpůrných opatření)

Nové znění ustanovení § 16 odst. 4 stanoví odlišná pravidla pro podpůrná opatření v prvním stupni a podpůrná opatření ve vyšších stupních. V souladu se zásadou subsidiarity je žádoucí takovýto postup: → Nejdříve se pokusí o (účelnou) podporu žáka sama škola, aniž by se nutně obracela na školské poradenské zařízení. Využije k tomu opatření prvního stupně uvedená vyhláškou. V případě, že je zřejmé, že obtíže ve vzdělávání žáka jsou způsobeny závažnějšími důvody, např. některým zdravotním postižením (znevýhodněním), není třeba nejprve poskytovat 1. stupeň PO. Je třeba navrhnout žákovi nebo jeho zákonnému zástupci návštěvu ŠPZ.

→ Nepostačují-li nastavená podpůrná opatření 1. stupně, doporučí škola žákovi nebo zákonnému zástupci (nejpozději do 3 měsíců), aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení (viz § 16a odst. 1).

Postup střední školy nebo konzervatoře: PO 1. stupně (opatření, která realizuje škola sama)

- poskytují se i bez doporučení školského poradenského zařízení a bez navýšení finančních prostředků
- **přímá podpora žáka** (individualizace výuky)
etapa přímé podpory žáka ve výuce učitelem nebo jiným pedagogickým pracovníkem; slouží ke zmapování možných forem podpory žáka; pokud nepostačuje tato forma podpory a žákovy obtíže vyžadují součinnost více pedagogických pracovníků, je vytvářen plán pedagogické podpory (PLPP)
- **plán pedagogické podpory žáka (PLPP):**
podpůrné opatření pro první stupeň podpory, závazný dokument napomáhající zajištění podpůrných opatření u žáka (příloha č. 3 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.)
PLPP zpracovává škola pro žáka z důvodu poskytování prvního stupně podpůrných opatření a to na základě potřeb úprav ve vzdělávání nebo zapojení do kolektivu. S PLPP je seznámen žák, zákonný zástupce žáka a všichni vyučující. Obsahuje popis obtíží žáka, stanovení cílů podpory a způsobů vyhodnocování naplňování plánu. PLPP škola vyhodnocuje naplňování cílů nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování PO
NÚV: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10466> (PLPP a jeho formulář ke stažení)
- nezlepšení nebo zhoršení situace žáka – doporučit zletilému žákovi/zákonnému zástupci nezletilého žáka vyšetření ve školském poradenském zařízení

Postup střední školy nebo konzervatoře: PO 2. – 5. stupně (opatření, která škola realizuje na základě doporučení školského poradenského zařízení a na základě písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce nezletilého žáka či zletilého žáka)

- pouze s doporučením školského poradenského zařízení
- ředitel SŠ nebo konzervatoře určí ve škole pedagogického pracovníka, který zodpovídá za spolupráci školy a školského poradenského zařízení
- škola poskytne školskému poradenskému zařízení plán pedagogické podpory žáka
- zpráva a doporučení školského poradenského zařízení do 30 dnů od ukončení posuzování SVP žáka, nejpozději do 3 měsíců od přijetí žádosti (doporučení – předem nutno projednat)
- doporučení – automatické předání škole; právo na revizi doporučení – do 30 dnů od doručení
- písemný informovaný souhlas zletilého žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka (vyhláška § 16 odst. 2 – vymezení, co informovaný souhlas obsahuje)
- školské poradenské zařízení stanoví lhůtu, kdy vyhodnotí PO – max. 1 rok
- školské poradenské zařízení stanoví dobu, po kterou je poskytování PO nezbytné – zpravidla nepřesáhne 2 roky
- individuální vzdělávací plán žáka se SVP (jedno z PO):
IVP zpracovává škola pro žáka od druhého stupně podpůrných opatření a to na základě doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) a žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce. IVP vychází ze školního vzdělávacího programu (ŠVP), je to závazný dokument – součást dokumentace žáka ve školní matrice. Obsahuje mj. údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem. IVP vyhodnocuje ŠPZ ve spolupráci se školou minimálně jednou ročně. Sám je podpůrným opatřením a navíc definuje další PO
NÚV: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10466> (IVP a jeho formulář ke stažení)

Podpůrná opatření 1. stupně:

SŠ vzdělává žáka s využitím PO 1. stupně (individuálně či zpracuje PLPP)

- pravidelná podpora školním poradenským pracovištěm a pedagogy školy
- podpora je úspěšná a není třeba vyšetření ve školském poradenském zařízení **nebo**
- podpora je neúspěšná a je třeba vyšetření ve školském poradenském zařízení

Podpůrná opatření 2. – 5. stupně:

SŠ doporučí zletilému žákovi/zákonnému zástupci návštěvu školského poradenského zařízení, případně se k ní zletilý žák/zákonný zástupce rozhodne sám

→ nejpozději do 3 měsíců od objednání je vydáno doporučení školského poradenského zařízení

SŠ doporučí zletilému žákovi/zákonnému zástupci návštěvu školského poradenského zařízení, ale zletilý žák/zákonný zástupce nenavštíví školské poradenské zařízení za účelem vyšetření a nastavení PO

→ škola se obrátí na OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí a v souladu se zákonem o sociálně-právní ochraně dětí požádá o součinnost (mezní varianta řešení)

Metodické doporučení pro případy, kdy rodič nekoná v zájmu dítěte ve spojitosti se vzděláváním (je součástí informačního balíčku)

Personální podpora žáků a učitelů

- ŘŠ realizuje pracovní-právní kroky k zajištění personální podpory v případě poskytování PO žákovi/žákům

personální podpora učitele pedagogickými pracovníky:

asistent pedagoga

další pedagog (vč. speciálního pedagoga – učitele)

personální podpora vzdělávání žáků odborná – nepedagogy:

tlumočník českého znakového jazyka

přepisovatel pro neslyšící

NÚV: <http://www.nuv.cz/t/ap> (Asistent pedagoga)

http://www.nuv.cz/uploads/Metodika_pro_nastavovani_podpurnych_opatreni_unor_2016.pdf

(Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními)

RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY A ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných v podmínkách středních škol je obsaženo v platných RVP pro jednotlivé obory vzdělání, kapitola 11. Revize této kapitoly v souvislosti se společným vzděláváním proběhne do 31. 8. 2016 a vedení škol upraví terminologii tak, aby byla v souladu s novelizovaným zněním právních norem. Revizi ŠVP v návaznosti na revizi RVP (kapitola 11) pak provedou ředitelé škol do 1. 9. 2017.

Hovoří-li se v dokumentu (RVP a ŠVP) o vzdělávacích programech nebo jejich částech, potom se obvykle používá formulace „vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami“.

Pokud se hovoří o těchto žácích samotných, používá se obvykle formulace „žák s přiznanými podpůrnými opatřeními“.

NÚV: <http://www.nuv.cz/t/rvp> (Rámcové vzdělávací programy)

PŘIJÍMÁNÍ ŽÁKŮ KE VZDĚLÁVÁNÍ VE STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH A UKONČOVÁNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Ředitel střední školy a konzervatoře zajistí v oblasti přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělání postup v souladu s legislativními změnami účinnými po 1. září 2016. V návaznosti na novelizovaná ustanovení § 16 školského zákona zůstává řediteli střední školy nebo konzervatoře (dále jen školy) povinnost zajistit taková podpůrná opatření pro uchazeče se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP) úpravou podmínek přijímání ke střednímu vzdělávání a pro žáka se SVP při ukončování středního vzdělávání, která jsou v souladu s platnou legislativou. Lze dovodit, že úprava podmínek při přijímání ke střednímu vzdělávání na základě doporučení školského poradenského zařízení (dále jen ŠPZ) má korespondovat s podpůrnými opatřeními, která byla žákovi poskytována v průběhu základního vzdělávání, a že přiznání uzpůsobení podmínek při konání maturitní zkoušky nebo při

konání závěrečné zkoušky koresponduje se škálou podpůrných opatření poskytovaných žákovi v průběhu středního vzdělávání.

Při přijímání žáků ke vzdělávání je třeba vycházet i z nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání v platném znění, které stanovuje pro vybrané obory vzdělání podmínky zdravotní způsobilosti.

Zásady pro přijímací řízení ke vzdělávání ve střední škole pro školní rok 2017/2018

- V souladu se zněním § 3b vyhlášky č. 671/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, účinným od 1. 9. 2016, je pro uchazeče se SVP stanoveno řediteli školy, že zajistí uchazeči odpovídající podmínky v přijímacím řízení (i pokud jde o jednotnou zkoušku zadávanou a vyhodnocovanou CZVV) podle doporučení ŠPZ v souladu se školským zákonem a ustanoveními příslušné vyhlášky (tj. nové vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve které se mj. upravuje stanovení podpůrných opatření i pro přijímací řízení ke střednímu vzdělávání).
- Dále se novelizací školského zákona s účinností od 1. 9. 2016 zavádí nový model přijímacího řízení, který mj. pro uchazeče o přijetí do většiny oborů vzdělání s maturitní zkouškou stanoví povinnost konat jednotnou zkoušku z českého jazyka a literatury a z matematiky – schválené znění § 60b odst. 4 ŠZ pro uchazeče se SVP zní takto: „U uchazečů se speciálními vzdělávacími potřebami rozhodne ředitel školy podle vyjádření školského poradenského zařízení, které uchazeč doloží k přihlášce, o uzpůsobení podmínek pro konání jednotné zkoušky.“
- Současně dává novela zákona zmocnění pro nezbytné následné úpravy prováděcího předpisu (vyhláška č. 671/2004 Sb.): „MŠMT stanoví prováděcím předpisem (...) pravidla pro uzpůsobení podmínek pro konání jednotné zkoušky uchazeče se speciálními vzdělávacími potřebami (...)“.

Aktuální znění novely školského zákona ponechává odpovědnost za uzpůsobení podmínek pro konání testů jednotné zkoušky na řediteli střední školy.

Zásady pro postup při ukončování vzdělávání – realizace nové závěrečné zkoušky v roce 2017 v souladu s legislativními změnami účinnými po 1. září 2016

Závěrečná zkouška a absolutorium v konzervatoři se řídí vyhláškou č. 47/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jednotná zadání nové závěrečné zkoušky zpracovaná NÚV již nyní počítají s možností uzpůsobení podmínek pro žáky se SVP.

Charakteristika opatření k závěrečným zkouškám pro žáky se SVP:

- Školy budou postupovat v souladu s novelizovaným § 16 ŠZ, kde jsou definována jednotlivá podpůrná opatření.
- V organizačních pokynech k jednotnému zadání je u oborů kategorie E i kategorie H vždy explicitně stanoveno, že „Při využití jednotného zadání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami postupuje škola v souladu s § 16 školského zákona“.
- Školy se budou řídit platnými právními normami a prováděcími předpisy vztahujícími se ke vzdělávání žáků se SVP, zejména přílohou č. 1 nové vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, a vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, která je mimo jiné zaměřena i na spolupráci školy se školskými poradenskými zařízeními.

Formální úpravy témat stanovených v jednotném zadání provádějí učitelé, kteří žáky učí:

- Učitelé středních škol pro žáky se sluchovým postižením formulačně upravují zadání témat tak, aby žáci byli schopni snadno pochopit, nač mají odpovědět, a mohli odpovědět způsobem, který reflektuje jejich znevýhodnění.
- K nejběžnějším podpůrným opatřením patří navýšení času při konání zkoušek, dále se využívá přítomnosti asistenta pedagoga, tlumočnicka apod.
- Zajistit je třeba individuální přístup učitele, protože např. žák s mentálním postižením nebo s autismem musí být zkoušen výhradně tím, kdo jej vzdělával.
- Škola může témata jednotného zadání pro žáka se SVP formálně upravit, nesmí ale měnit jejich obsah.
- Pro žáky se zrakovým postižením lze provádět formální úpravy přímo při stahování jednotných zadání z elektronické informační databáze, tj. zvětšit písmo, změnit typ písma, zvětšit a zvýraznit obrázky.
- U praktické zkoušky lze podrobněji rozpracovat pokyny k provedení úkolu, tvorbě výrobku, doplnit do zadání názorné ukázky.
- U ústní zkoušky je možné doplnit podklady názornými ukázkami, tj. fotografiemi materiálů, strojů, zařízení, výrobků, příp. kresbami, případně ji lze realizovat chatováním na počítači mezi žákem a učitelem – což je vhodné zejména u žáků se sluchovým postižením.

Jednotné zadání v oborech vzdělání kategorie E

- Z celkového počtu žáků těchto oborů vzdělání je v současné době 70 % žáků se SVP a u více než 70 % z nich je diagnostikováno mentální postižení.
- Do některých jednotných zadání oborů kat. E jsou zařazena i témata vytvořená přímo pro žáky se SVP, která jsou charakteristická např. specifikací obsahu dle konkrétního zaměření oboru, nižšími nároky na písemnou zkoušku, na podmínky průběhu praktické zkoušky apod.

Zásady pro postup při ukončování vzdělávání – maturitní zkouška (MZ)

Podmínky maturitní zkoušky stanovuje vyhláška č. 177/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- Uzpůsobení podmínek žáka pro zkoušky společné i profilové části maturitní zkoušky vychází z formalizovaného posudku (doporučení) školského poradenského zařízení, který je součástí přihlášky k MZ.
- Podrobnosti uzpůsobení a kategorizaci žáků podle druhu a stupně znevýhodnění stanoví § 20 a přílohy č. 2 a 3 vyhlášky (navýšení času, kompenzační pomůcky, různé typy asistence, absence poslechového subtestu v rámci didaktického testu z cizího jazyka pro žáky s nejvyšším stupněm sluchového postižení apod.).
- Žáci jsou zařazeni do 4 kategorií podle druhu vzdělávacích potřeb a podpůrných opatření (tělesně postižení, zrakově postižení, sluchově postižení, žáci se specifickými poruchami učení) a do 3 skupin podle stupně znevýhodnění (1 – nejnižší, 3 – nejvyšší).
- Souhrnné podmínky pro ukončování vzdělávání žáků a studentů se SVP v návaznosti na stupeň podpůrných opatření 1. – 5. stupně také obsahuje příloha č. 1 nové vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

FINANCOVÁNÍ SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Financování podpůrných opatření bude probíhat podle údajů uvedených ve školní matrice, které bude škola v průběhu roku průběžně aktualizovat a předávat podle skutečného stavu přiznaných podpůrných opatření 2. až 5. stupně ve škole. Podpůrná opatření budou financována úpravou rozpočtu (popř. úpravou výše poskytované dotace) dané školy či školského zařízení a tok finančních prostředků půjde přímo na školy a školská zařízení. Krajský úřad bude na základě těchto aktuálních údajů provádět úpravu rozpočtu dané školy a poskytovat finanční prostředky tak, aby mohla zabezpečit realizaci přiznaných podpůrných opatření, včetně těch, která byla jejím žákům přiznána v

průběhu roku. Postup a termíny úpravy údajů v matrice a jejich předávání obsahuje novelizovaná vyhláška

č. 364/2005 Sb., o dokumentaci škol. Předávání údajů o podpůrných opatřeních s normovanou finanční náročností řeší příloha č. 3 navržené novely vyhlášky o dokumentaci škol.

MŠMT: <http://www.msmt.cz/file/37166/> (Zásady financování společného vzdělávání)

VÝKAZNICTVÍ A SPOLEČNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Ředitel střední školy a konzervatoře zajistí v oblasti výkaznictví postup školy v souladu se změnami vyhlášky č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky, zejména dodržení povinnosti předávat data o podpůrných opatřeních přiznaných a poskytovaných žákům škole nejen v termínu standardního předávání dat výkonových výkazů, ale u podpůrných opatření 2. – 5. stupně i dodržení povinnosti předávat změny v těchto údajích, ke kterým dojde v průběhu roku, a to v souvislosti se vznesením nároku na finanční prostředky nezbytné k zajištění všech poskytovaných podpůrných opatření.

- Vyhláška č. 364/2005 Sb., o dokumentaci škol a školských zařízení (novelizace)
- ŘŠ – podle pokynů – zapíše přiznané podpůrné opatření do školní matriky (ŠM)
- Příslušný KÚ každý měsíc uvidí změny ve ŠM dané školy → upraví škole rozpočet

Výkaznictví – v připravované novelizaci vyhlášky o dokumentaci škol je navržen následující postup:

- ✓ údaje se předávají současně se zahajovacím výkazem (resortní identifikátor školy nebo školského zařízení, kód normované finanční náročnosti poskytovaného podpůrného opatření; u kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a pomůcek, softwarového a IT vybavení dále i forma jejich pořízení a období užívání – a také zda jsou požadovány finanční nároky na jejich pořízení)
- ✓ průběžně se předávají údaje o změnách – pokud dojde ke změně poskytovaných podpůrných opatření 2. – 5. stupně s přiřazeným kódem normované finanční náročnosti, je právnická osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení, které se týká předávání údajů podle čl. 1 odst. 1 a čl. 3 odst. 2 a 3 vyhlášky o dokumentaci, povinna bezodkladně, nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy ke změně došlo, předat v elektronickém výkazu změny v údajích ze školních matrik a dokumentace škol a školských zařízení příslušnému správnímu úřadu. Úplné a správné údaje přijme obecní úřad obce s rozšířenou působností a krajský úřad do databáze podle § 3 odst. 5

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A OBORY VZDĚLÁNÍ KATEGORIE E

Obory vzdělání s výučním listem kategorie E

„Dvouleté a tříleté obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem (určené hlavně pro žáky se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním; jsou koncipovány s nižšími nároky v oblasti všeobecného i obecně odborného vzdělání; absolventi jsou připraveni pro výkon jednoduchých prací v rámci dělnických povolání)“. Uvedené má „právní“ oporu pouze v poznámce v Přehledu kategorií dosaženého vzdělání v příloze č. 1 nařízení vlády č. 211/2010 Sb. Tato poznámka však nemá žádnou oporu ve školském zákoně, který neumožňuje vyčlenit některý z oborů vzdělání středního vzdělávání pouze či převážně pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Rozhodující pro přijetí ke vzdělávání v daném oboru vzdělání je splnění zákonem stanovených podmínek (§ 59 odst. 1 a § 60 odst. 15 školského zákona). Stejně tak podmínky zdravotní způsobilosti mohou být chápány pouze tak, že určují, kdo je či není **schopen** daný obor vzdělání studovat (a vykonávat činnosti spojené s daným povoláním), nikoliv v obrácené podobě. Rozhodující z hlediska cílové skupiny, která může být v daném oboru vzdělání vzdělávána, je tak skutečnost, zda je daná střední škola či třída střední školou či třídou zřízenou podle § 16 odst. 9 školského zákona, či nikoliv (jedná se o „běžnou“ střední školu). Uvedené platí shodně i v případě jiných kategorií oborů vzdělání (M, L či H).

1. skupina oborů

2. skupina oborů

maximální počet žáků 8, resp. 6 připadajících na učitele odborného výcviku ve skupině praktického vyučování	vyšší maximální počet žáků, nejčastěji 12 (až 17) připadajících na učitele odborného výcviku ve skupině praktického vyučování
Stravovací a ubytovací služby a Zahradnické práce (nejvíce žáků)	Strojírenská práce a Práce ve stravování (nejvíce žáků)
NÚV: http://zpd.nuov.cz/celkove_e.htm	

Žáci se SVP mohou být nově vzděláváni:

- přednostně v běžné **střední škole** s využitím podpůrných opatření (pokud to podmínky jejich zdravotního stavu umožní), nebo
- v běžné střední škole **ve třídě** (oddělení) podle § 16 odst. 9 ŠZ, nebo
- **ve škole podle § 16 odst. 9 ŠZ**

Na základě § 16 odst. 9 novely školského zákona (č. 82/2015 Sb., platnost od 1. 5. 2015, účinnost od 1. 9. 2016) mohou být pro žáky a s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, **závažnými** vadami řeči, **závažnými** vývojovými poruchami učení, **závažnými** vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem zřizovány „speciální“ školy nebo v „běžných“ školách „speciální“ třídy, oddělení a studijní skupiny. Zařadit do takové třídy, studijní skupiny nebo oddělení nebo přijmout do takové školy lze pouze žáka (uvedeného ve větě první daného odstavce), kdy povaha jeho speciálních vzdělávacích potřeb nebo průběh dosavadního poskytování podpůrných opatření nepostačují k naplňování jeho vzdělávacích možností a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad tohoto postupu se zájmem žáka.

Žák se SVP nebo zákonný zástupce žáka se SVP tak má možnost volby, zda požádá o své vzdělávání/vzdělávání svého dítěte v běžné střední škole za pomoci podpůrných opatření, nebo ve třídě zřízené v běžné střední škole podle § 16 odst. 9 ŠZ (taková třída může mít minimálně **4 – 6 a maximálně 14 žáků**).

Charakter vzdělávacích potřeb žáka může být ovšem takový, že není možné jej zařadit do běžné střední školy nebo ve třídě zřízené v běžné střední škole podle § 16 odst. 9 ŠZ, a pak je žák vzděláván, jak již bylo uvedeno, ve střední škole zřízené podle § 16 odst. 9 ŠZ. Škola má minimálně **10 žáků**.

Na základě stanovení podpůrných opatření v doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka, mohou tito žáci na základě žádosti zákonného zástupce nezletilého žáka nebo zletilého žáka přestoupit do běžné třídy střední školy oborů vzdělání kategorie E. Počet žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními ve třídě střední školy nebo oddělení konzervatoře není na základě ustanovení odst. 4 a 5 § 17 vyhlášky č. 27/2016 Sb., **omezen**. Žák nebo jeho zákonný zástupce **žádá o zařazení** do třídy, oddělení, skupiny nebo školy zřízené podle § 16 odst. 9; škola pak **do 7 dnů informuje žáka** o specifikách jejich vzdělávání a možnostech další volby profesní dráhy žáka.

V případě školy, třídy nebo oddělení zřízené dle ustanovení § 16 odst. 9 školského zákona dbá ředitel školy pravidel zřizování takové školy/třídy/oddělení nebo skupiny, kdy ve třídách zřízených pro určitý druh znevýhodnění mohou být vzděláváni i žáci s jiným druhem znevýhodnění; výjimku tvoří školy, třídy, oddělení nebo skupiny, které dle ustanovení § 19 odst. 5 vyhlášky č. 27/2016 Sb., byly **zřízeny** pro žáky s mentálním postižením, pak se v nich nemohou vzdělávat žáci bez mentálního postižení s výjimkou kombinovaných vad, kde je mentální postižení jednou z nich.

V případě školy, třídy nebo oddělení zřízené pro žáky dle § 16 odst. 9 školského zákona ve znění účinném od 1. září 2016 postupuje ředitel školy dle přechodného ustanovení zákona č. 82/2015 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, tedy uvede zařazení žáků do tříd do souladu se školským zákonem nejpozději k 1. září 2016; pokud to není v rámci školy možné, uvědomí bez odkladu a písemně zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka a poskytne mu součinnost a metodickou pomoc k zajištění nejvhodnějšího způsobu vzdělávání, a to v termínu do 31. května 2016.

HLAVNÍ ZMĚNY A NOVĚ NASTAVENÉ PROCESY VE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SVP – SHRUTÍ

1. Novela školského zákona provedená **zákonem č. 82/2015 Sb.**, především **§ 16**, přichází s novým pojetím podpory dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) se speciálními vzdělávacími potřebami. Upouští od kategorizace žáků podle jejich diagnózy, která se tak stává pouze prostředkem pro nastavení cílené podpory ve vzdělávání žáků podle jejich vzdělávacích potřeb. Žáky pro vzdělávací účely nečleníme podle původních diagnostických kategorií, ale hodnotíme hlavně potřebu úpravy podmínek jejich vzdělávání.
2. Nově se **dítětem** (v MŠ), **žákem** (v ZŠ nebo SŠ) **nebo studentem** (ve VOŠ) **se speciálními vzdělávacími potřebami** (původně se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním) rozumí dítě, žák nebo student, jehož vzdělávání z důvodů jeho speciálních vzdělávacích potřeb vyžaduje uplatnění **podpůrných opatření**.
3. Podpora žáků se realizuje prostřednictvím **podpůrných opatření** představujících konkrétní pomoc při vzdělávání žáků. Tato opatření tak mohou být poskytována **široké škále žáků**: těm, kteří mají jen **menší a dočasné obtíže ve vzdělávání**, **žákům nadaným** i **žákům zdravotně postiženým** (dle novely zákona **znevýhodněným**). Nastavují se také pravidla pro podporu **žáků z odlišného kulturního prostředí** a **s odlišnými životními podmínkami** (cizinci, minority, sociálně znevýhodnění žáci).
4. Vzhledem k tomu, že podpůrná opatření představují **zákonné finanční nároky**, vytváří se nově prostředí, ve kterém budou žák i pedagog skutečně podpořeni opatřeními směřujícími ke zlepšení podmínek jejich vzdělávání.
5. Nová je také možnost poskytovat podpůrná opatření **ve školských zařízeních**, která se podílejí na vzdělávání žáka, případně na přípravě na vzdělávání žáka. Jedná se, mimo jiné, i o **domovy mládeže**. Druh a rozsah podpůrných opatření vychází ze speciálních vzdělávacích potřeb žáka a také z toho, která podpůrná opatření má žák k dispozici ve škole, a která jsou nezbytná i pro jeho činnost ve školských zařízeních.
6. Změna školského zákona přináší především **zlepšení finančních podmínek** pro zajištění vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a dává žákům a jejich zákonným zástupcům možnost zvolit si, kde se bude jejich dítě vzdělávat. Vždy se však k těmto žádostem vyjadřuje **školské poradenské zařízení** (pedagogicko-psychologická poradna nebo speciálně pedagogické centrum), které má společně s nimi zvážit, co je v zájmu žáka a doporučit vhodnou skladbu podpůrných opatření.
7. Společné vzdělávání bude vstupovat do školského systému **postupně**. Ředitelé a pedagogové ve školách a školských zařízeních jsou a i nadále budou podrobněji seznamováni s obsahem jednotlivých podpůrných opatření tak, aby jejich zařízení dokázala nabízet vzdělávací služby kvalitně a profesionálně.

Hlavní informační zdroje ke společnému vzdělávání

MŠMT: <http://www.msmt.cz/o-webu-msmt/spolecne-vzdelavani>

<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/klicove-dokumenty-ke-spolecnemu-vzdelavani-3>

NÚV: <http://www.nuv.cz/t/in>

NIDV: <http://rozcestnik.nidv.cz/front/vyhledavani?search=spole%C4%8Dn%C3%A9+vzd%C4%9B%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD>

V Praze 15. června 2016